

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Etelä-Tapiolan lukio kiittää kutsusta tulla kuultavaksi sivistysvaliokuntaan sekä mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto koskien hallituksen esitystä laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Etelä-Tapiolan lukio on noin 600 opiskelijan aidosti kansainvälinen yleislukio, jossa on talous- ja yhteiskuntatieteellinen painotus. Vuodesta 2009 alkaen Etelä-Tapiolan lukiossa on toiminut myös kansainväliseen ylioppilastutkintoon tähtäävä englanninkielinen IB-linja, johon otetaan vuosittain 50 opiskelijaa. Lukiomme opiskelijoista noin 20 % on ulkomaalaistaustaisia (yleislinjalla noin 9 % ja IB-linjalla 52 %).

Etelä-Tapiolan lukio pitää ehdotettuja lakimuutoksia tarkoituksenmukaisina. Muutokset selkeyttävät ja yhdenmukaistavat valtionosuusjärjestelmän rahoituksen käyttöä eri koulutuksen järjestäjien välillä. On kuitenkin huomioitava, että opiskeluperusteisesti Suomessa oleskelevien EU/ETA-maiden ulkopuolisten alaikäisten nuorten asemaa suhteessa sosiaaliturvaan, koulutuksen järjestäjän ja kunnan vastuuseen on tarpeen selkiyttää osana lainvalmistelutyötä.

Lausuntoni koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Nykytilanteessa tilauskoulutus on ollut lukiokoulutuksen osalta mahdollista ainoastaan International Baccalaureate - tutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. Tilauskoulutusta voidaan järjestää lukiolain 9 §:n 2 momentin mukaan vain EU/ETA-alueen ulkopuolisille kansalaisille. Ehdotettu lainsäädännön muutos ei laajenna tai rajaa tätä mahdollisuutta toteuttaa ko. koulutusta. Espoossa ja lukiossamme IB-koulutusta koskeva tilauskoulutus on toistaiseksi toteutunut pienimuotoisesti ja koskenut lukiossamme vain yksittäisiä opiskelijoita.

Esitetyn muutoksen mukaan koulutuksen järjestäjä ei saisi järjestää tilauskoulutusta, jos tilaajan tarkoituksena on välittää opiskelijoita tutkinto-opiskelijoiksi siten, että opiskelijoiden välittäminen on voittoa tavoittelevaa liiketoimintaa. Etelä-Tapiolan lukio pitää tärkeänä, että tilauskoulutustoiminta on eettisesti ja sosiaalisesti kestävä ja sen järjestämisessä huomioidaan myös nuorten hyvinvointi ja turvallisuus. Opiskelijalta perittävien maksujen tulee olla kohtuullisia mutta vastata mahdollisimman hyvin toiminnan todellisia kuluja. Lukuvuosimaksujen suuruudelle tärkeitä asettaa selkeät, valtakunnalliset periaatteet kuten lukiolain 34 a §:n muutosesityksessä on tehty.

Lausuntoni koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille esitetään säädettäväksi lukuvuosimaksut sekä lukio- että ammatillisessa koulutuksessa. Lukuvuosimaksut eivät koskisi kuitenkaan Euroopan talousalueella vakituisesti asuvia kolmansien maiden kansalaisia eikä vakiintuneiden ohjelmien kautta saapuvia vaihto-opiskelijoita, jotka eivät tule suorittamaan koko tutkintoa tai lukion oppimäärää. Edelleen tilapäisen suojelun piirissä olevat rajattaisiin maksullisuuden ulkopuolelle. Suomeen ETA-valtioiden ulkopuolelta pidempiaikaiseen työhön tulevien perheeseen kuuluvat eivät kuuluisi maksullisuuden piiriin, jos heillä olisi ennen opintojen alkua oleskelulupa Suomeen.

Oppivelvollisuusikäiset eli alle 18-vuotiaat opiskelijat eivät olisi lukuvuosimaksuvelvollisia. Alle 18-vuotiaat, jotka ovat tulleet Suomeen opiskelijan oleskeluluvalla tarkoituksenaan suorittaa toisen asteen tutkinto, olisivat kuitenkin lukuvuosimaksuvelvollisia. Lukuvuosimaksut koskisivat siten opiskelijan oleskeluluvalla opiskelevia EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolisia kansalaisia.

Etelä-Tapiolan lukio pitää edellä mainittuja lukuvuosimaksuja koskevia rajoituksia lukuvuosimaksujen ulkopuolelle jäävistä opiskelijoista perusteltuina. Kansainvälisten opiskelijoiden hakeutuminen lukioomme on vuosi vuodelta kasvanut. IB-linjamme opiskelijoista peräti 44 % tulee EU/ETA-maiden ulkopuolelta. Lukiomme kokonaisopiskelijamäärästä vastaava luku on noin 16 %. Kuluvan lukuvuoden opiskelijoiden kansalaisuustietojen mukaan jakauma EU/ETA-maista ja niiden ulkopuolisista maista on seuraava:

IB-linja: EU/ETA-maista 78 ja EU/ETA-maiden ulkopuolelta 62

Yleislinja: EU/ETA-maista 417 ja EU/ETA-maiden ulkopuolelta 30

Ehdotetuilla lukuvuosimaksuilla ei todennäköisesti olisi juurikaan vaikutusta lukiomme opiskelijamäärän kehittymiseen, sillä EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijamme ovat pääasiassa Suomeen työhön tulevien perheeseen kuuluvia ja heillä on jo tullessaan hallussa oleskelulupa Suomeen. Harkinnanvaraisessa haussa saamme vuosittain noin 150 hakemusta eri puolilta maailmaa. Todistusvalinnan lisäksi suomenkieliselle yleislinjalle hakevien, ei suomen kieltä äidinkielenään puhuvien, tulee saavuttaa Espoon kaupungin kielitestissä riittävä suomen kielen taitotaso ennen opiskelijaksi hyväksymistä. Vuosittain hyväksymme 1–2 opiskelijaa harkinnanvaraisessa haussa suomenkieliselle yleislinjalle ja IB-ohjelmaan johtavalle preDP-vuodelle maksimissaan 8 opiskelijaa. Käytämme aina erityistä harkintaa opiskelupaikan myöntämisessä, jos kyseessä on ilman huoltajaa maahan muuttava nuori. Suuren hakemuskokouksen läpikäyminen ja hakijavertailu aiheuttaa merkittävästi hallinnollista lisätyötä, joten pidämme tärkeänä, että lukuvuosimaksullisille hakijoille asetettaisiin hakemusmaksu.

Pidämme hyvänä, ettei opiskelijavaihtotoimintaan, joka on vilkasta kaikissa Espoon lukioissa, esitetä kohdistettavaksi lukuvuosimaksuja. Kannatamme myös esitystä muuttaa opiskelija- ja tutkijalakia siten, että oleskeluluvan myöntäminen opiskelua varten edellyttäisi lukuvuosimaksun suorittamista. Lukuvuosimaksujen periminen todennäköisesti hieman kasvattaa hallinnollisen työn määrää sellaisissa lukioissa, joissa kolmansista maista tulevia opiskelijan oleskeluluvalla Suomeen tulleita opiskelijoita on paljon. Etelä-Tapiolan lukiossa kyseisten opiskelijoiden määrä on pieni.

Tunnistamme kuitenkin myös useiden pienten ja kansainvälisesti painottuvien lukioiden huolen lukukausimaksujen vaikutuksesta opiskelijamääriin väestöltään vähenevillä alueilla, joissa virkarakenne koostuu perusasteen ja lukion yhteisistä tehtävistä. Mikäli lukiotoiminta näissä lakkaisi, olisi sillä myös todennäköisesti jatkossa vaikutusta ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen alueella.

Lausuntoni koskien rahoituslain muutoksia

Etelä-Tapiolan lukiolla ei ole huomautettavaa koskien muutosesitystä, jossa yksikköhintoja laskettaessa ei otettaisi huomioon tilauskoulutuksen opiskelijoita eikä lukiolain 34 a §:ssä tarkoitettuja lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita.

Lausuntoni koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

Oppivelvollisuuslakia esitetään muutettavaksi siten, että soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin kolmansista maista tulevat opiskelijat, jotka opiskelevat Suomessa opiskelutarkoituksessa. Pidämme muutosta perusteltuna.

Lausuntoni koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Etelä-Tapiolan lukio pitää tärkeänä, että sekä ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin että lukiolakiin lisätään säännökset koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeudesta sekä koulutuksen järjestäjien oikeudesta luovuttaa tietoja Maahanmuuttovirastolle. Tiedonvaihdon tulee luoda Maahanmuuttoviraston kanssa selkeät toimintamallit. Nykytilanteessa tiedonsaanti oleskeluluvista on joissakin tilanteissa hankalaa ja vie turhaan runsaasti työaikaa. Automatisoituna ja sähköisten järjestelmien avulla asia tulisi voida hoitaa huomattavasti sujuvammin. Digitaalisten ratkaisujen tulee olla valmiina ja koulutuksen järjestäjien käytössä lain voimaantullessa. Päätöksen opiskelijaksi ottamisesta tulisi olla ehdollinen, kunnes maassaoloperuste on pystytty tarkistamaan ja opiskelija on suorittanut lukuvuosimaksunsa.

Espoossa 4.11.2025

Anni Virnes

rehtori

Etelä-Tapiolan lukio